

РЄЗНІК О. М.,

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного,
господарського права
та фінансово-економічної безпеки
(Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету)

БОНДАРЕНКО О. С.,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри кримінально-
правових дисциплін та судочинства
(Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету)

УДК 343.7

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-3.21>

КРИМІНАЛЬНО-ПРОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ¹

У статті аналізуються питання об'єктивних ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Одним із найбільш поширених та найбільш небезпечних злочинів, відповідальність за вчинення якого передбачена розділом VII Кримінального кодексу України, є легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Даний злочин характеризується високою суспільною небезпечністю, адже є своєрідним етапом злочинної діяльності та досить часто пов'язаний із корупцією, може негативно впливати на відносини власності, фінансово-кредитну систему, правосуддя.

Традиційно в теорії кримінального права виділяють об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу злочину. До об'єктивних належать об'єкт злочину та його об'єктивна сторона. Основним безпосереднім об'єктом злочину є суспільні відносини у сфері легальної економічної діяльності. Додатковим об'єктом є правовідносини у сфері нормального функціонування фінансово-кредитної системи, правосуддя, громадської безпеки, належного функціонування органів державної влади. Предмет легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є досить специфічним, адже, щоб його визначити, попередньо необхідно ознайомитись із джерелом походження майна чи коштів. Так, законодавець чітко вказує на незаконний, злочинний шлях походження майна чи коштів. Тобто застосування статті 209 Кримінального кодексу України вимагає попереднього винесення обвинувального вироку за предикатний злочин.

Об'єктивна сторона легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, може альтернативно виражатись в одній із чотирьох форм: вчинення фінансової операції з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок скоєння суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів; учинення правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок скоєння суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів; учинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого

---

¹ Робота виконана в рамках проєкту № 0120U100474 «Розробка методики взаємодії правоохоронних органів України щодо протидії легалізації злочинних доходів».

майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їхньої форми (перетворення); набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних унаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Робиться висновок, що об'єктивні ознаки легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, викладені законодавцем досить чітко. Водночас в умовах постійного розвитку, особливо інформаційних відносин, конкретні форми цього діяння можуть трансформуватися, що суттєво ускладнює процес кваліфікації, а отже, і притягнення винних до кримінальної відповідальності. Тому диспозиція та примітка 1 до статті 209 Кримінального кодексу України потребує внесення деяких змін і доповнень.

Ключові слова: легалізація, відмивання доходів, предикатне діяння, маскуванню незаконних коштів, правочин із коштами, одержаними злочинним шляхом.

Reznik O. M., Bondarenko O. S. Criminal law characteristics of objective signs of the legalization (laundering) of money

The article analyzes the issues of objective signs of legalization (laundering) of money. One of the most common and most dangerous crimes, the responsibility for which is provided for in Section VII of the Criminal Code of Ukraine, is the legalization (laundering) of money. This crime is characterized by high social danger, because it is a kind of a stage of criminal activity and quite often related to corruption, it can negatively affect property relations, financial and credit system, justice.

Traditionally, the theory of criminal law distinguished objective and subjective features of the crime. Objectives include the object of the crime and its objective side. The main direct object of the crime is public relations in the field of legal economic activity. An additional object is the legal relations in the sphere of normal functioning of the financial-credit system, justice, public security, proper functioning of public authorities. The item of legalization (laundering) of money means is quite specific, since in order to determine it in advance it is necessary to familiarize with the source of origin of property or funds. The legislator clearly indicates the illegal, criminal way of origin of property or money. That is, the application of Article 209 of the Criminal Code of Ukraine require a prior conviction for a predicate crime.

The objective side of the legalization (laundering) of money may alternatively be expressed in one of four forms: committing a financial transaction with funds or other property obtained as a result of committing a socially dangerous unlawful act that preceded legalization (laundering); committing a transaction with money or other property obtained as a result of committing a socially dangerous unlawful act that preceded the legalization (laundering) of income; committing actions aimed at concealing or disguising the unlawful origin or possession of such funds or other property, rights to such funds or property, sources of their origin, location, transfer, change of their form (transformation); the acquisition, possession or use of funds or other property obtained as a result of committing a socially dangerous unlawful act that preceded the legalization (laundering) of money.

It is concluded that the objective signs of the legalization (laundering) of proceeds of crime are clearly stated by the legislator. At the same time, in the context of constant development, especially information relations, specific forms of this action can be transformed, which significantly complicates the qualification process and, therefore, the criminal liability of the perpetrators. Therefore, the disposition and note 1 to Article 209 of the Criminal Code of Ukraine, require some changes and additions.

Key words: legalization, money laundering, predicate act, masking of illegal money, agreement with money obtained in criminal way.

Вступ. Відповідно до ст. 42 Конституції України, кожен має право на підприємницьку діяльність, що не забороняється законодавством [1]. Однак обсяг учинених злочинів у сфері господарської діяльності стабільно перебуває на високому рівні. Одним із найбільш поширених і найбільш небезпечних злочинів, відповідальність за вчинення якого передбачена р. VII Кримінального кодексу України (далі – КК України), є легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Законодавець під цим діянням розуміє вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок скоєння суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також учинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їхньої форми (перетворення), а також набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних унаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів [2].

Даний злочин характеризується високою суспільною небезпечністю, адже є своєрідним етапом злочинної діяльності та досить часто пов'язаний із корупцією, сприяє її формуванню, фінансуванню та прогресу; може негативно впливати на відносини власності; фінансово-кредитну систему, правосуддя. В умовах постійного розвитку суспільних відносин, швидко розвиваються як способи, засоби, знаряддя вчинення аналізованого злочину, так і взагалі форми його вираження. Ці явища негативно впливають на процес розслідування, вимагають використання багатьох ресурсів і спеціальних вузькопрофільних знань.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження об'єктивних ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, в умовах оновлення законодавства та появи нових видів об'єктивних ознак цього злочину.

Результати дослідження. Традиційно в теорії кримінального права виділяють об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу злочину. До об'єктивних належать об'єкт злочину та його об'єктивна сторона. На превеликий жаль, законодавець не присвячує сутності об'єкта злочину жодній статті в Загальній частині КК України, у зв'язку із чим у наукових джерелах відсутній консенсус щодо тлумачення поняття «об'єкт злочину». Так, одні автори під об'єктом злочину розуміють охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини; інші визначають об'єкт злочину як суспільні відносини, які перебувають під охороною закону і на які здійснюється злочинне посягання. Дехто вважає, що об'єкт злочину варто визначити як те, на що посягає злочин, на що він спрямований, що порушує і чому завдає або може завдати шкоди. Окремі науковці визначають об'єкт як благо, якому злочином завдано шкоди або створюється загроза завдання такої шкоди [3, с. 35].

На нашу думку, об'єктом злочину є лише суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом і які безпосередньо зазнають шкоди від злочину або їм створюється загроза завдання шкоди. Важливо зазначити, що злочин, відповідальність за вчинення якого передбачена у ст. 209 КК України, має кілька об'єктів. Основним безпосереднім об'єктом злочину є суспільні відносини у сфері легальної економічної діяльності. Дане діяння порушує принцип рівноправності суб'єктів економічної діяльності, руйнує основу чесного підприємництва, заснованого на законі; перешкоджає здійсненню орієнтованої на пріоритетні соціальні напрями економічної політики; сприяє створенню неконтрольованих грошових та інших майнових фондів, що потенційно можуть бути використані на шкоду суспільству, та стимулює нелегальну (тіньову) економіку і заохочення невинуватого майнового розшарування населення [4, с. 7]. Додатковим об'єктом є правовідносини у сфері нормального функціонування фінансово-кредитної системи, правосуддя, громадської безпеки, належного функціонування органів державної влади.

Предмет злочину необхідно чітко відмежовувати від об'єкта злочину. Безумовно, ці поняття взаємопов'язані й деякою мірою взаємозалежні, однак, з огляду на загально-теоретичні уявлення про склад злочину, об'єкт і предмет злочину співвідносяться як загальне та конкретне. Тобто вплив на об'єкт злочину реалізується саме через його предмет.

Предмет злочину зазвичай виступає факультативною ознакою об'єкта злочину. Проте існує низка випадків, коли його «допоміжна» функція трансформується в «основну», тобто предмет злочину впливає на кваліфікацію діяння, отже, і на факт притягнення винного до кримінальної відповідальності. Особливе місце предмет злочину, безумовно, посідає в характеристиці злочину, відповідальність за вчинення якого передбачена у ст. 209 КК України, адже є його обов'язковою ознакою [5, с. 67–68]. Предмет легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є досить специфічним, адже, щоб його визначити, попередньо необхідно ознайомитись із джерелом походження майна чи коштів. Так, законодавець чітко вказує на незаконний, злочинний шлях походження майна чи коштів. Тобто застосування ст. 209 КК України вимагає попереднього винесення обвинувального вироку за предикатний злочин. Вид цього злочину на кваліфікацію не впливає. Це можуть бути той чи інший злочин проти власності, шахрайство з фінансовими ресурсами, вбивство з корисливих мотивів, незаконне полювання, незаконне використання товарного знака тощо [6, с. 76]. Узагалі в сучасному світі спостерігається чотири основні підходи щодо визначення кола предикатних діянь, у межах яких предметами відмивання виступають: доходи тільки від незаконної торгівлі наркотиками (Азербайджан, Еквадор, Перу, Сенегал); доходи від певних видів злочинів (наприклад, Болівія, Бразилія, Італія, Канада, Китай, Куба, Португалія); доходи від серйозних злочинів (Австрія, Іспанія, Німеччина, Нова Зеландія й ін.); доходи від будь-яких злочинів (Албанія, Білорусь, Болгарія, Польща, Росія, Словенія) [7, с. 169]. Вітчизняний законодавець у примітці 1 до ст. 209 КК України встановлює конкретні підстави щодо визначення сутності предикатного діяння. Так, ним необхідно визнавати діяння, за яке КК України передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або діяння, учинене за межами України, якщо воно визнається суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, за кримінальним законом держави, де воно було вчинене, і є злочином за Кримінальним кодексом України та внаслідок вчинення якого незаконно одержані доходи [2]. У цьому контексті важливо зазначити позицію Верховного Суду України, який у постанові Пленуму від 15 квітня 2005 р. № 5 «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» чітко окреслює перелік випадків, коли кошти чи майно не слід визнавати такими, що були одержані злочинним шляхом, навіть якщо вони є такими відповідно до окресленої вище примітки. А саме:

а) товари, контрабандно ввезені в Україну, водночас дохід, одержаний у результаті легалізації (наприклад, у вигляді отримання плати за контрабанду товарів), може визнаватися предметом цього злочину;

б) кошти або інше майно, одержані внаслідок здійснення службовою особою всупереч установленому порядку операцій з активами, що перебувають у податковій заставі і в подальшому використовуються суб'єктом господарювання – юридичною особою під час здійснення господарської діяльності;

в) кошти (незалежно від їх розміру), одержані як субсидії, субвенції, дотації чи кредити внаслідок надання неправдивої інформації суб'єктами, зазначеними в диспозиції ч. 1 ст. 222 КК України;

г) кошти, здобуті від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [8].

Водночас у наукових джерелах висловлюється думка про невідповідність такої позиції законодавця та судової влади Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт і конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, від 8 листопада 1990 р., у якій предикатне діяння – це будь-який злочин. Тому й існує нагальна необхідність узгодження національного законодавства з міжнародними нормами та викладення примітки 1 до ст. 209 КК України в такому варіанті: «Суспільне небезпечне діяння, що передувало легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, – це будь-який злочин, відповідальність за вчинення якого передбачена цим Кодексом» [9, с. 719].

Об'єктивна сторона легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, може альтернативно виражатись в одній із чотирьох форм. Перша із них – це вчинення фінансової операції з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок скоєння суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів. Непередбачуваність таких діянь проявляється в застосуванні різних неординарних способів досягнення злочинних цілей. Суб'єкти іноді так вдало приховують сліди злочину, що серед безлічі проведених банківських операцій виявити початкове джерело надходження коштів буває досить складно [10, с. 104]. Наприклад, розміщення брудних коштів дрібними внесками на депозитні рахунки (смарфінг); використання підприємницьких структур, що постійно здійснюють операції готівкою; використання пунктів обміну валюти; придбання цінних паперів на пред'явника; отримання споживчих кредитів із наступним їх достроковим погашенням [11, с. 86].

Друга форма злочину, відповідальність за вчинення якого передбачена ст. 209 КК України, – це вчинення правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок скоєння суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів. Конкретними способами вираження цієї форми є придбання рухомого і нерухомого майна, зокрема для наступного оплатного чи безоплатного відчуження цього майна; надання кредитів і позик; купівля акцій, векселів, облігацій та інших цінних паперів; інвестування й отримання доходів від інвестицій; укладання фіктивних договорів про надання кредитів або різноманітних послуг (аудиторських, юридичних, маркетингових); операції, пов'язані з увезенням, переказуванням і пересиланням на території України, в Україну та за її межі відповідного майна [6, с. 77].

Приклад учинення діяння в аналізованій формі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, такий: на рахунки Корпорації «А» від великої кількості фізичних осіб надійшли кошти як оплата за нерухоме майно. Загальна сума отриманих коштів становила понад 62 млн грн. У подальшому кошти в сумі 10 млн грн переведено на рахунки трьох фізичних осіб, із призначенням платежу – «оплата забезпечувального завдатку». Ці три фізичні особи є афільованими з керівництвом Корпорації «А». Банківські рахунки осіб відкриті в одній банківській установі, управління ними здійснює одна довірена особа. З метою маскуванню подальшого використання отриманих коштів, понад 9 млн грн, знято 30 тис. готівкою через касу банківської установи довіреною особою. Готівкові кошти було вкладено в нові житлові комплекси [12, с. 29].

Третя форма досліджуваного діяння – це вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їхньої форми (перетворення). Наприклад, громадянкою «Б» проведено операції з унесення власних заощаджень сім'ї на депозитний рахунок коштів у сумі 53 млн грн. Загальна сума доходів, офіційно отриманих фізичними особами, які є членами родини вкладниці, у 47 разів нижча порівняно із сумою депозитних вкладень. Після закінчення терміну дії депозитного договору громадянкою «Б» кошти отримано готівкою через касу банку. Громадянка «Б» обіймає керівну посаду в юридичній особі ТОВ «Н», яке раніше було задіяне у схемах розкрадання бюджетних коштів та переведення безготівкових коштів у готівку. Член родини громадянки «Б», громадянин «А» був керівником трьох державних підприємств, а також обіймав керівну посаду в ТОВ «Н» [12, с. 39].

Остання форма легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, – це набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних унаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів. Приклад цієї форми такий: групою компаній налагоджено схему переведення безготівкових коштів, отриманих від нерезидентів, у готівку. Нерезидентами України компаніями «А», «В» та «С» із рахунків, відкритих у банківській установі Латвії, на власні рахунки, відкриті в банківській установі України, зараховано кошти в загальній сумі 172,5 млн євро та 332,2 млн дол. Сполучених Штатів Америки (далі – США) як поповнення

рахунків. Встановлено, що укладені договори між компаніями-нерезидентами «А», «В» та «С» і громадянином України «К» ідентичні та містили ті самі помилки. У подальшому зазначені кошти були перераховані на рахунок громадянина України «К» як оплата частки у статутному капіталі українських підприємств, які мають ознаки фіктивності. Громадянин України «К» отримав кошти в сумі 193,2 млн євро та 382,6 млн дол. США готівкою в касі відділення банківської установи [12, с. 15–16].

Стосовно моменту закінчення злочину, то діяння, яке виражалось у першій, другій або четвертій формі, вважається закінченим із моменту вчинення фінансової операції або укладення угоди з майном, одержаним унаслідок скоєння суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації доходів, або з моменту набуття володіння чи використання такого майна. У частині вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскування незаконного походження «брудного» майна, володіння ним, прав на таке майно, джерела його походження, місцезнаходження або переміщення, є підстави визнавати злочин усіченим – його варто вважати закінченим із моменту вчинення зазначених дій незалежно від того, чи вдалося винній особі в такий спосіб досягнути поставленої мети, пов'язаної із прихованням чи маскуванням певних обставин, чи ні.

Важливо зазначити, що з розвитком інструментів фінансового ринку, атрибутів підприємництва, новітніх технологій, модернізацією фінансових операцій у представників організованих злочинних угруповань виникають нові можливості щодо здійснення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [13, с. 364].

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити висновки, що об'єктивні ознаки легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, викладені законодавцем досить чітко. Водночас в умовах постійного розвитку, особливо інформаційних відносин, конкретні форми цього діяння можуть трансформуватися, що суттєво ускладнює процес кваліфікації, а отже, і притягнення винних до кримінальної відповідальності. Тому диспозиція та примітка 1 до ст. 209 КК України потребують внесення деяких змін і доповнень.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р., ред. станом на 1 січня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 11.03.2020).
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р., ред. станом на 16 січня 2020 р. № 2341–III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 11.03.2020).
3. Сухонос В. В., Сухонос В. В. (мол.). *Склад злочину: закон, теорія та практика* : монографія. Суми: Університетська книга, 2018. 200 с.
4. Баштанник В.В., Терехов Ф.І. Удосконалення державного управління у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11bvvozs.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11bvvozs.pdf) (дата звернення: 10.03.2020).
5. Бондаренко О.С. Предмет злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2016. 290 с.
6. Олефіренко Є.В., Тімошенко Н.О. Особливості об'єктивних ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/831-1685-1-SM%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/831-1685-1-SM%20(3).pdf) (дата звернення: 10.03.2020).
7. Дудоров О.О., Тертиченко Т.М. Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України : монографія. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
8. Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 квітня 2005 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-05> (дата звернення: 09.03.2020).
9. Куцко Д.О. Щодо удосконалення змісту предикатного діяння, передбаченого ст. 209 Кримінального кодексу України. *Молодий вчений*. 2018. № 4 (56). С. 717–720.

10. Кашпур Л.М. Протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3 (18). С. 103–106.

11. Білоус І.І. Сутнісна характеристика легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 82–88.

12. Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2014/20141229/tipolog2014.pdf (дата звернення: 12.03.2020).

13. Якомова С.В. Протидія та запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, як злочину, що містить ознаки корупції (з огляду на міжнародні рекомендації). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 363–369.

САЛТИКОВ С. М.,
аспірант відділу аспірантури
і докторантури
(Національна академія
Служби безпеки України)

УДК 343.132

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-3.22>

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті досліджується питання змісту окремих правових категорій за використання конфіденційної співпраці органом досудового розслідування. З'ясовано, що «конфіденційне співробітництво» як процесуальний інструмент доказування у кримінальному процесі перебуває на початковому етапі свого розвитку та потребує подальших доктринальних напрацювань з одночасними системними змінами у кримінально-процесуальному законодавстві. Обґрунтовано позицію стосовно виключного права слідчого на використання конфіденційної співпраці в рамках конкретного кримінального провадження. Констатовано наявність лише двох законодавчо визначених форм взаємодії з конфідентами в рамках кримінального провадження: використання інформації, отриманої внаслідок конфіденційного співробітництва, залучення конфідентів до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. На основі аналізу численних наукових праць із досліджуваної теми окреслено основні доктринальні підходи до розуміння поняття «конфіденційне співробітництво», виокремлено ознаки, притаманні цьому процесуальному інструменту доказування, на основі яких надано авторське бачення сутності понять «конфіденційне співробітництво» та «конфідент» у межах кримінального провадження. Зокрема, запропоновано визначати «конфіденційне співробітництво» як негласні відносини, що виникають із моменту ухвалення відповідного процесуального рішення слідчим із повнолітньою дієздатною особою, яка добровільно виявила бажання співпрацювати з органом досудового розслідування в межах конкретного криміналь-

